

Карантинні та інші види шкідників запасів

Найпоширенішими шкідниками зерна і зернопродуктів є комірний і рисовий довгоносики, великий і малий хрущаки, гороховий і квасолевий зерноїди, борошноїди, зернова міль, борошняний кліщ, комірні вогнівки тощо. Наприклад, пошкоджене комірним довгоносиком зерно пшениці втрачає до 50% ваги, кукурудзи - 35%.

Лише за комплексного підходу можливе впровадження якісного фітосанітарного контролю в Україні — на рівні європейських і світових стандартів та ефективний захист рослинного багатства країни від небезпечних шкідливих організмів. Система фітосанітарного контролю на території України діє відповідно до Законів України «Про карантин рослин», «Про захист рослин» і підзаконних актів, які адаптовані до міжнародних стандартів щодо проведення фітосанітарних заходів Міжнародної конвенції захисту рослин

Комплекс карантинних заходів спрацьовує за умови належної кваліфікації спеціалістів, які їх проводять: із застосуванням глибоких знань із морфології, біології, етології, закономірностей сезонної і багаторічної динаміки чисельності шкідливих карантинних комах на тлі зміни клімату, глобального потепління, непередбачуваних сукцесій тощо. Та й сам перелік цих шкідливих організмів постійно змінюється, оскільки одні комахи йдуть «у тінь», інші стабільно, впродовж багатьох років, тримають карантинщиків у напрузі, деякі, раптово з'явившись, — зникають, а інші потужно нарощують свою шкідливість, розширюючи ареал і збільшуючи щільність популяції. Які причини появи карантинних організмів? Хто вони — ці дрібні чи й мікроскопічні вороги, здатні завдати чималої шкоди? І як їх перемогти у двобої, а краще — як не допустити їх на свої поля? З огляду на це й зважаючи на досить численний перелік карантинних об'єктів

Капровий жук (*Trogoderma granarium*) – **небезпечний карантинний шкідливий організм** запасів зерна. Назву шкідник отримав від слова «кхапра», що означає «цеглина» або «стіна», за свою особливість накопичуватися у щілинах стін. Батьківщиною жука є Індія, де його вперше зареєстрували в 1894 році. З розвитком торговельних зв'язків шкідника завезено до Європи та Америки. Це багатодільний шкідник, який має високий ступінь пристосованості. Він пошкоджує понад 100 видів культур. Завдає шкоду зерну пшениці, ячменя, вівса, жита, рису, кукурудзи, а також зернопродуктам, арахісу, ячмінному солоду, бобовим та продуктам їх переробки, комбікормам тощо. Може пошкоджувати різноманітні пакувальні матеріали.

Шкідник не літає, живе не більше 15 днів, але добре пересувається в межах складського приміщення. За місяць потомство 10 пар може зменшити масу зерна, що зберігається на 9-15%, знизити якість пшениці на 12-24%. В Україні капровий жук відсутній, але, незважаючи на це, існує постійна загроза завезення його із зерном, зернопродуктами, арахісом тощо. З метою виявлення капрового жука в складських приміщеннях державні фітосанітарні інспектори систематично проводять моніторинг візуально та за допомогою харчових принад та феромонних пасток.

Інші шкідники запасів

Амбарний довгоносик (*Sitophilus granarium*) пошкоджує ціле зерно пшениці, жита, ячменю; менш інтенсивно розмножується на кукурудзі, вівсі, рисі, гречці, просі; може шкодити макаронних виробів і злежалася борошні.

Рисовий довгоносик (*Sitophilus oryzae*) пошкоджує зерна пшениці, жита, вівса, ячменю, рису, кукурудзи, гречки, перлову крупу і сухі борошняні вироби, насіння проса, олійних і бобових культур. Зерна, з яких вийшли жуки, втрачають у вазі до 50%, вони не придатні для посіву та

для харчування людини і тварин через отруйність. За розміром збитку рисовий довгоносик більш небезпечний ніж комірний.

Малий борошняний хрущак (*Tribolium confusum*) повсюдно поширений в приміщеннях мукокомбінатів, комбікормових, круп'яних, хлібопекарських і пивоварних заводів. Харчується борошном, крупою і висівками, іноді пошкоджує зерно, сушені овочі та фрукти. Зовсім не харчується зернобобовими і цілими зернами плівчастим культур - вівса, ячменю і рису.

Булавовусий хрущак (*Tribolium castaneum*) є одним з найбільш поширених і небезпечних шкідників зерна та продуктів його переробки. Жуки сімейства хрущаків мають пахучі залози, які виділяють рідину з гострим дратівливим запахом, який відлякує ворогів.

Коротковусий борошноїд (*Cryptolestes ferrugineus*) поширений по всьому світу. Добре літає. Пошкоджує зерно і продукти його переробки. У зерні пшениці по частоті посідає одне з перших місць поряд з рисовим довгоносиком, зерновим точильником, булавовусим хрущакком і суринамським борошноїдом.

Суринамський борошноїд (*Oryzaephilus surinamensis*) пошкоджує різні харчові продукти: зерно, мука, крупа, кондитерські вироби, галети, сушені фрукти і овочі, насіння олійних культур, горіхи та інші продукти харчування.

Зерновий шашіль (*Rhyzopertha dominica*) пошкоджує ціле сухе зерно всіх зернових колосових культур, рису, сорго, гречки, кукурудзи, крім олійних і бобових. Личинка біла, з маленькою головою, передні сегменти тіла значно ширше інших. При масовому розмноженні шкідник перетворює зерно з борошняний пил, так звану мучель, яка складається з екскрементів, личинкових шкур і частинок корму.

Борошняний кліщ (*Acarus siro*) пошкоджує зерно злакових, олійних, бобових, вважаючи за краще борошно, крупу, комбікорм, а також сушені овочі, фрукти, лікарську і тютюнову сировину, прянощі, шкіру, сири, ковбаси, ячний порошок, рибне і м'ясо-кісткове борошно.

За більш детальною інформацією звертайтеся за адресою: м.Миргород, вул. Кашинського,6 А, тел. (05355)5-26-56

Державний фітосанітарний інспектор
Головного управління
Держпродспоживслужби в Полтавській області

С. Надтока